

Слово і Діло. (2022, 12 липня). Стало відомо, скільки вчителів повернулися до України після 4 місяців війни. <https://www.slovoidilo.ua/2022/07/12/novyna/suspilstvo/stalo-vidomo-skilky-vchyteliv-povernulysya-ukrayiny-pislya-4-misyacziv-vijny>

ЮНІСЕФ. (2022, 30 березня). Два мільйони дітей-біженців залишили Україну в пошуках безпеки за кордоном. <https://www.unicef.org/ukraine/press-releases/two-million-refugee-children-flee-war-ukraine-search-safety-across-borders>

ДО ПИТАННЯ ПРО ЄВРОПЕЙСЬКУ ОСВІТНЮ ІНТЕГРАЦІЮ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ТА СПРАВЕДЛИВОСТІ

Джурило Аліна,

кандидат педагогічних наук, доцент, старший дослідник,
старший науковий співробітник,
відділ порівняльної педагогіки,
Інституту педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна

Питання, що пов'язані з інтеграцією, на сьогодні є надзвичайно актуальними в науковому дискурсі. Це стосується не лише стратегічної орієнтації внутрішньої та зовнішньої політики України на європейську інтеграцію в галузі економічної діяльності, судочинства тощо. Мова йде також про глобальну інтеграцію, зокрема про інтеграцію української системи освіти та науки в європейський та світовий освітні простори.

Політика інтеграції не має альтернатив. Наша сучасна реальність дає нам чітке усвідомлення того, що Україна неповною мірою використовувала свій геополітичний та економічний потенціал задля забезпечення гідного місця в системі міжнародних відносин.

Вступ України до ЄС передбачає виконання низки вимог, здійснення глибинних реформ, спрямованих на забезпечення повноправної участі у світовому розподілі праці та впливу на прийняття стратегічних рішень у системі глобального управління. Зважаючи на взаємозв'язок усіх сфер людського буття, основні з яких економічна, соціальна, політична та духовна, реформи мають охоплювати усі галузі.

Європейська інтеграція України у галузі освіти спрямована на долучення до ЕЕА (European Education Area) – Європейського освітнього простору, ідею створення якого європейські лідери схвалили на Соціальному саміті 2017 р. в Гетеборзі (Швеція). Перші пакети заходів були ухвалені у 2018 та 2019 рр. У вересні 2020 р. Європейська комісія окреслила своє оновлене бачення європейського освітнього простору та конкретні дії для його досягнення. Рада ЄС відповіла резолюцією від лютого 2021 р. про стратегічні рамки європейської співпраці в галузі освіти та підготовки на період 2021–2030 рр.

Стратегічні рамки європейської співпраці у галузі освіти та підготовки сприятимуть створенню Європейського освітнього простору шляхом:

- підтримки держав-членів ЄС у їх реформах систем освіти та підготовки;
- посилення синергії з іншими галузями, такими як дослідження та інновації, соціальна політика, а також з інструментами фінансування ЄС для кращої підтримки національних реформ;
- визначення цілей та індикаторів для керівництва роботою та моніторингу прогресу.

Стратегічні рамки забезпечують необхідну структуру для співробітництва між державами-членами та ключовими зацікавленими сторонами для досягнення їхнього колективного бачення. Водночас зміст та структура систем освіти та навчання держав-членів залишаються у компетенції відповідних національних чи регіональних органів.

Стратегічна рамка Європейського освітнього простору сприяє співпраці між державами-членами ЄС та ключовими зацікавленими сторонами та дозволяє контролювати прогрес у досягненні їх спільного бачення наступним шляхом:

- зміцнення засобів політичного співробітництва та охоплення зацікавлених сторін для заохочення їх участі в спільних ініціативах;
- посилення синергії з іншими відповідними ініціативами, включаючи Європейський дослідницький простір і Болонський процес.

Європейська комісія та держави-члени ЄС працюють над досягненням свого колективного бачення Європейського освітнього простору, зосередивши свої зусилля на:

- підвищенні якості та справедливості в освіті та підготовці;
- учителів, тренерів та керівників шкіл;
- цифровій освіті;
- «зеленій» освіті;
- ЄОП у світі.

Усі громадяни Європейського Союзу мають право на високоякісну та інклюзивну освіту, професійну підготовку та навчання протягом усього життя, як це встановлено Європейським стовпом соціальних прав. Високоякісна освіта та підготовка надають громадянам знання, навички та настанови, необхідні для процвітання та забезпечення економічної стійкості та соціального процвітання ЄС. Це передбачає потребу опанувати ключові компетентності, включаючи базові та цифрові навички. Важливість забезпечення ефективного рівного доступу до високоякісної освіти стала ще більш очевидною з початком пандемії COVID-19.

Підвищення якості відбувається за допомогою наступних заходів:

- ініціатива «Шляхи до шкільного успіху»;
- просування багатомовності та спільних цінностей;
- забезпечення якісних інвестицій в освіту та підготовку;
- посилення програми за напрямом Жана Моне;
- розробка європейського підходу до мікрооблікових даних;
- трансформація програми Erasmus+ і Європейського корпусу солідарності в напрямку інклюзивності;
- сприяння мобільності молодих волонтерів у транскордонних заходах;

- запровадження європейської системи якості для високоякісних систем ранньої освіти та догляду;
  - підтримка створення центрів професійної майстерності.
- Тож, уже сьогодні пріоритетом МОН має стати активізація системної роботи з інтеграції України в Європейський освітній та дослідницький простори.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНО-ЦІННІСНИЙ ДИСКУРС ЛЮДИНОЦЕНТРИСТСЬКОГО РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Калініна Людмила,

доктор педагогічних наук, професор,
учений секретар,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна

 gelena@i.ua

Лісова Наталія,

доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник
відділ економіки та управління загальною середньою освітою,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна

 lisova2009@gmail.com

Важливими в цьому контексті є дискурс-аналіз світоглядно-філософських пологень, ролі та завдань освіти, ідей національної освіти для розвитку людини певного типу цивілізаційного розвитку суспільства, а також осмислення цих феноменів та ідей крізь призму розвитку людини, освіти, суспільства, школи, й визначення або окреслення тих концептуальних ідей та засад, що не втратили актуальності в сучасних умовах багатовекторного розвитку цифрового суспільства та воєнного стану в Україні, для якого засадничими є людиноцентризм, партнерство, довіра, технологізація, цифровізація.

Освіта для певного етапу цивілізаційного розвитку виконувала завдання щодо розвитку Людини-учня на детермінованих суспільством світоглядно-філософських засадах і запропонованих ідеях: «істинна людина» (XIX ст.), «радянська людина» (XX ст.), «громадянин незалежної України», «особистість», «відповідальний громадянин», «патріот», «інноватор», «людина справи», «людина-гаджет» (XXI ст.).

Ідеї розвитку школи, учня в ці періоди цивілізаційного розвитку знайшли відображення через обґрунтування та практичне втілення таких моделей: «Народна школа»,